

MD-6100 UTA Gagauzia, or. Ceadîr-Lunga,
str. Lenin, 112/3, tel: (291) 2 38 78

MD-6100, АТО Гагаузия, г. Чадыр-Лунга,
ул. Ленина, 112/3 тел: (291) 2 38 78

nr 9149 din "21" "11" 2023

Dosar № 10-18/2023

PIGD 1-23056838-23-10-19042023

Curtea Constituțională Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu, nr. 28

Judecătoria Comrat Vă remite sesizarea depusă de Negură Nadejda, în cadrul examinării plângerii petiționarei Negură Nadejda depusă în ordinea prevăzută de art.313 CPP, împotriva ordonanței procurorului-șef al Procuraturii raionului Cimișlia Ruslan Caraivan din 30 martie 2023, prin care s-a dispus respingerea plângerii cet. Negură Nadejda împotriva ordonanței de refuz în pornirea urmăririi penale emisă de adjunctul interimar procurorului – șef al Procuraturii raionului Cimișlia, Valerian Botezatu din 26.01.2023, pentru examinarea excepției de neconstituționalitate.

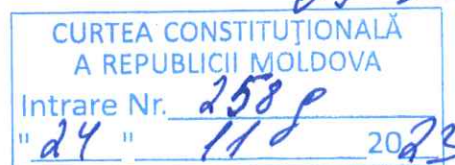
Anexe: Copia plângerii petiționarei Negură Nadejda depusă în ordinea prevăzută de art.313 CPP, împotriva ordonanței procurorului-șef al Procuraturii raionului Cimișlia Ruslan Caraivan din 30 martie 2023, prin care s-a dispus respingerea plângerii cet. Negură Nadejda împotriva ordonanței de refuz în pornirea urmăririi penale emisă de adjunctul interimar procurorului – șef al Procuraturii raionului Cimișlia, Valerian Botezatu din 26.01.2023 pe 142 file;

Încheierea din 15 noiembrie 2023;

Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate pe 11 file.

Judecător

MUNTEAN Vitalie

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Nume: **NEGURĂ** Prenume: **Ion,**
2. **NEGURĂ** **Nadejda**
3. Funcția: Petiționar/ă

II – OBIECTUL SESIZĂRII

Considerăm ca fiind neconstituțională sintagma:
”fără prezența părților”,
din articolul 313 alineatul (4) Cod de procedură penală.

Modificarea respectivă a fost introdusă prin **Art. II, 97 din Legea Nr. 245** din 31-07-2023 pentru modificarea unor acte normative (*modificarea Codului de procedură penală și a Codului contravențional*) Publicat: **22-08-2023** în Monitorul Oficial Nr. 325-327 art. 579),
prin care s-a prevăzut:

- (4) *Plângerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 30 de zile, fără prezența părților, cărora li se comunică data examinării plângerii ...*

iar

Art. V. a stabilit:

- (1) *Prezența lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.*

În opinia noastră,

prin introducerea sintagmei ”fără prezența părților”,

Legislatorul **NU a ținut cont**, *întru totul*, de prevederile legale stabilite în:

- articolele **20** alineatele (1)-(2); **21**; **26** alineatele (1)-(3); **119**; **124** alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

inclusiv

- articolele **1**; **2**; **7**; **8**; **9**; **10**; **17**; **19**; **24**; **51**; **52**; **53**; **60**; **64**; **66**; **68**; **74**; **78**; **80**; **113**; **196**; **209**; **265**; **274**; **287**; **298**; **299**; **299/1**; **299/2**; **300**; **313**, **437** alin. (1) **3/1**, **447** - **448** Cod de procedură penală,

lipsindu-le

pe toate persoanele, stabilite în alineatul (1) a art. 313 Cod de procedură penală:

- Plîngerile împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații pot fi înaintate judecătorului de

instrucție de către bănuît, învinuit, apărător, partea vătămată, de alți participanți la proces sau de către alte persoane drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de aceste organe, în cazul în care persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plîngerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plîngerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege,

de a fi prezente în fața judecătorului de instrucție și de a-și expune/argumenta poziția sa, de unul singur, or împreună cu avocatul ales, cât și a prezenta dovezi convingătoare în susținerea poziției sale - spre a combate alegațiile/argumentele procurorului,

lăsând

la **DISCRETIA** judecătorului de instrucție, necesitatea citării persoanei care a înaintat plîngerea:

- "Judecătorul, printr-o încheiere motivată, poate dispune fixarea ședinței pentru prezentare la proces, cu citarea procurorului, a persoanei care a depus plîngerea, precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plîngerii",

fapt ce poate duce la un **abuz neîntemeiat** din partea judecătorului, mai ales în situația când se va dispune "respingerea plîngerii" – fapt care nici nu s-a menționat de legislator

și astfel,

se creează, din start – până a începe examinarea plîngerii – o situație de incertitudine, neclaritate, or o situație prin care judecătorul nu ar mai fi independent și imparțial la examinarea plîngerii înaintate,

deoarece

prin emiterea "încheierii motivate" el ar trebui să "admită plîngerea înaintată", fapt care, deja, contravine principiilor de bază ale procedurii penale, inclusiv principiului contradictorialității, așa după cum el (judecătorul) s-ar fi expus, deja, în prealabil, la momentul emiterii încheierii motivate.

Această modificare a alin. (4) din art. 313 este în contradicție și cu art. 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale (CEDO) din 04.11.1950, la care Republica Moldova este parte.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI

La prezent,

pe rolul instanțelor de judecată se află spre examinare plîngerile înaintate de NEGURĂ Ion și de soție - NEGURĂ Nadejda.

Deja, după introducerea modificărilor respective în art. 313 alin. (4) CPP, judecătorul de instrucție nu mai citează petiționarul, în cazul nostru petiționarii Negură Ion, Negură Nadejda, și plîngerile înaintate se examinează în LIPSA părților, lipsindu-i pe petiționari de un drept garantat constituțional – acces la justiție.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

IV.1

Solicităm ca sintagma "fără prezența părților" din alineatul (4) art. 313 Cod de procedură penală să fie declararea NECONSTITUȚIONALĂ,

pe motivul că această sintagmă

contravine articolelor 20 alineatele (1)-(2); 21; 26 alineatele (1)-(3); 119; 124 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova.

IV.2

În argumentarea juridică ne referim la normele legale din **Constituție**:

- *Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate* (art. 1 alin. (3));
- *(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale* (art. 4);
- *În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției* (art. 6);
- *Constituția Republicii Moldova este Legea Supremă. Nici o lege nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică* (art. 7);
- *Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngredi accesul la justiție* (art. 20 alin. (1), (2));
- *Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale* (art. 21);
- *Dreptul la apărare este garantat. Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale. În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu* (art. 26 alin. (1)-(3));
- *Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii* (art. 119);
- *Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, ce contribuie la înfăptuirea justiției, apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului prin intermediul procedurilor penale și al altor proceduri prevăzute de lege* (art. 124 alin. (1));
- *Curtea Constituțională: a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și a hotărârilor Parlamentului ...* (art. 135);

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO), în vigoare pentru Republica Moldova din 1.02.1998):

- *Înaltele Părți Contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Titlul I al prezentei Convenții* (art. 1);
- *„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță, atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției. (...)”* (art. 6).

De asemenea invocăm:

Declarația universală a drepturilor omului (adoptată la 10.12.1948, în vigoare pentru Republica Moldova din 28.07.1990, art. 11);

Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (adoptat la 16.12.1966, în vigoare pentru Republica Moldova din 26.04.1993, art. 14);

Anterior, Curtea Constituțională nu a avut spre examinarea prevederile legale contestate.

IV.3

Statul de drept nu poate exista decât în condițiile supremației Constituției și a respectării legilor.

Trebuie de avut în vedere și dispozițiile constituționale ale art. 134 alin. (3), potrivit cărora "Curtea Constituțională garantează supremația Constituției", pe cele ale art. 7, potrivit cărora, "Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă ..." și pe cele din art. 1 alin. (3), potrivit cărora, "Republica Moldova este un stat de drept ...".

Într-un stat de drept, dreptului de acces la justiție, care este o cucerire și un instrument al statului de drept, în măsura în care garantarea sa nu este altceva decât consecința ideii de preeminență a dreptului. Or, această preeminență a dreptului implică un control eficace a oricărei ingerințe etatice în exercitarea drepturilor fundamentale ale persoanei din partea unei puteri judiciare care beneficiază de toate garanțiile de independență și imparțialitate.

Pentru a defini accesul liber la justiție, putem spune că acesta constă în facultatea oricărei persoane de a introduce, după libera sa apreciere, o **PLÂNGERE/acțiune în justiție**, fie ea chiar nefondată *în fapt* sau *în drept*, implicând obligatia corelativă a statului ca, prin instanța competentă, să se pronunțe asupra acestei acțiuni. Din punct de vedere al naturii juridice, accesul la justiție este o libertate individuală.

Aceasta pentru că, *pe de o parte*, pentru exercitarea lui nu este nevoie de mai multe persoane, astfel încât nu poate fi considerată o libertate publică. *Pe de altă parte*, întrucât orice persoană are facultatea de a promova o acțiune în justiție, nu și obligatia, accesul la justiție nu poate fi calificat decât ca o libertate.

Afirmația este valabilă inclusiv și în materie penală, mai ales în la situația când se înaintează plângere către judecătorul de instrucție, prin care petiționarul:

- bănuț, învinut, apărător, partea vătămată, alți participanți la proces sau alte persoane ale căror drepturi și interese legitime au fost încălcate de către organului de urmărire penală, contestă

- acțiuni, or acte ilegal emise de organul de urmărire penală,

sau

- acțiuni, acte ale organelor care exercită activitate specială de investigații, fie în cazul când

- persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plângerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plângerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.

Potrivit opiniei unanime a doctrinei, accesul liber la justiție este un drept fundamental care face parte din ordinea publică internațională, sau cel puțin europeană, principala consecință a acestui fapt fiind aceea că marja de apreciere lăsată statelor pentru a regla modalitățile de exercitare a acestei libertăți este mult restrânsă.

Tocmai din acest considerent nu miră pe nimeni faptul că accesul la justiție a căpătat aproape peste tot în Europa o valoare constituțională, având caracterul de jus cogens, fiind consacrat între alte drepturi și libertăți fundamentale în legile supreme ale majorității statelor.

Dreptul de acces la justiție impune și obligații atât în sarcina legiuitorului, executivului, cât și în cea a judecătorului.

Pentru a realiza o garantare corectă și completă a accesului la justiție, statul are trei obligații.

Prima dintre ele este aceea de a institui tribunale investite cu o competență de plină jurisdicție, care să permită să tranșeze cauza pe fond, atât sub aspectul stării de fapt, cât și sub aspectul stării de drept.

În al doilea rând, statul este ținut să acorde oricărei persoane toate facilitățile rezonabile, de drept și de fapt, pentru a putea accede la instanță,

cât timp Convenția tinde spre a asigura o protecție reală și concretă a individului.

În al treilea rând, cel puțin în materie penală, potrivit art. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție, statele trebuie să asigure un dublu grad de jurisdicție.

Pe scurt, pentru a asigura o respectare scrupuloasă a dreptului de acces liber la justiție, statele trebuie să confere acestui drept două calități: efectivitate și accesibilitate.

Efectivitatea accesului la justiție implică, în primul rând, ca accesul la justiție să fie eficace, ceea ce presupune că statul trebuie să permită accesul la justiție al oricărei persoane, astfel încât aceasta să poată să își satisfacă interesele pe care le-a urmărit prin promovarea litigiului în fața judecătorului.

O procedură în urma căreia persoana în discuție/petiționarul nu și-ar putea vedea cauza analizată în mod complet de către un judecător nu este o procedură care să realizeze condiția efectivității accesului în fața instanței.

Astfel, accesul efectiv la justiție implică obligația pozitivă a statelor de a asigura în mod real și efectiv posibilitatea oricărei persoane de a-și susține cauză în fața unui judecător.

ceea ce NU avem (nu se realizează) în speța noastră,
când persoanelor/petiționarilor:

- bănuț, învinut, apărător, partea vătămată, alți participanți la proces sau alte persoane ale căror drepturi și interese legitime au fost încălcate de către organului de urmărire penală, care contestă

- acțiunile, or actele ilegal emise de organul de urmărire penală, sau

- acțiunile, actele organelor care exercită activitate specială de investigații, fie în cazul când

- persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plângerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plângerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.

le este restricționat/interzis accesul la justiție prin modificarea introdusă în alin. (4) art. 313 Cod de procedură penală, după cum urmrează:

➤ Plângerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 30 de zile, fără prezența părților, cărora li se comunică data examinării plângerii ...

Încercarea NEREUȘITĂ a Legislatorului prin introducerea sintagmei:

- Judecătorul, printr-o încheiere motivată, poate dispune fixarea ședinței pentru prezentare la proces, cu citarea procurorului, a persoanei care a depus plângerea, precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii. Neparticiparea în ședință a procurorului, a persoanei care a depus plângerea și/sau a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii nu împiedică examinarea acesteia, creează și mai multe **CONFUZII** ce țin de:
  - realizarea unui **abuz neîntemeiat** din partea judecătorului, mai ales în situația când se dispune "respingerea plângerii" – *fapt care nici nu s-a menționat de legislator*

Astfel, Legislatorul, din start – până la începerea examinării plângerii – îl plasează pe judecătorul de instrucție într-o situație de incertitudine/ILEGALITATE.

Prin încheierea emisă, judecătorul nu ar mai fi independent și imparțial la examinarea plângerii, deoarece ea (plângerea) ar urma să fie "**ADMISĂ**", fapt care, *deja*, contravine principiilor de bază ale procedurii penale, inclusiv celui **contradictorialității**, așa după cum el (judecătorul) s-ar fi expus în prealabil, la momentul emiterii încheierii motivate, fără ca ea să fie cercetată/analizată, fără să asculte petiționarul, procurorul etc.

Dar ce se întâmplă în situația când, după emiterea încheierii motivate, judecătorul examinează plângerea cu participarea părților, dar, **ÎN FINAL**, respinge plângerea înaintată și astfel, apare o altă întrebare:

Încalcă, or nu încalcă judecătorul de instrucție prevederea legală prescrisă de Legislator:

- Judecătorul, printr-o încheiere motivată, poate dispune fixarea ședinței pentru prezentare la proces, cu citarea procurorului, a persoanei care a depus plângerea, precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii și este judecătorul, în mod OBLIGATORIU – să admită plângerea, în situația când s-a emis încheierea motivată (?), astfel **DEMONSTRĂM**

Legea NU ESTE CLARĂ, fiind IMPERFECTĂ (!), ea va crea abuzuri în/la aplicare, fapt ce contravine spiritului Legii, care urmează a fi clară pentru cetățeni (inclusiv și pentru cei care nu dețin cunoștințe juridice),

fapt,

ce poate fi calificat și ca o încălcare a cerințelor stabilite în art. 23 alin. (2) din Constituție:

- *Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative,*

adică

actul normativ trebuie să corespundă prevederilor Constituției Republicii Moldova, tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, precum și legislației Uniunii Europene. Actul normativ trebuie să se integreze organic în cadrul normativ în vigoare, scop în care: a) proiectul actului normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune; b) proiectul actului normativ întocmit în temeiul unui act normativ de nivel superior nu poate depăși limitele competenței instituite prin actul de nivel superior și nici nu poate contraveni scopului, principiilor și dispozițiilor acestuia (art. 3 alin. (3) din Legea Nr. 100 din 22-12-2017 cu privire la actele normative (Publicat : 12-01-2018 în Monitorul Oficial Nr. 7-17 art. 34)

Modificarea efectuată la alin. (4) din art. 313 este într-o contradicție evidentă cu prevederile art. 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale (CEDO), inclusiv cu **Jurisprudența** Curții europene a drepturilor omului (CtEDO), care s-a expus la încălcările comise de state, la art. 6 din CEDO.

Astfel, CtEDO a menționat:

- Principiul contradictorialității: noțiunea de proces echitabil include **dreptul fundamental la o procedură contradictorie în instanță**. El este strâns legat de principiul egalității armelor în procedura contradictorie [*Regner împotriva Republicii Cehe (MC)*, pct. 146]. Scopul economiei și accelerării procedurii nu poate justifica încălcarea dreptului fundamental la o procedură contradictorie (*Nideröst-Huber împotriva Elveției*, pct. 30);
- Contradictorialitatea trebuie să se poată exercita în condiții satisfăcătoare: justitiabilul trebuie să aibă posibilitatea de a se familiariza cu documentele în cauză, de a le comenta într-un mod adecvat și de a avea un termen suficient pentru a-și pregăti argumentele (*Krémár și alții împotriva Republicii Cehe*, pct. 42; *Immeubles Groupe Kossier împotriva Franței*, pct. 26) dacă este necesar să obțină și o amânare (*Yvon împotriva Franței*, pct. 39). Părțile au dreptul de a cunoaște elementele care sunt necesare pentru succesul pretențiilor lor (*Clinique des Acacias și alții împotriva Franței*, pct. 37). **Judecătorul trebuie să respecte el însuși principiul contradictorialității**. Doar părțile în litigiu pot hotărî dacă documentul transmis instanței, sau o probă furnizată de martori, impune comentarii din partea lor. În fapt, posibilitatea de a se exprima asupra oricărui element aflat la dosar (inclusiv cele obținute din oficiu: K.S. împotriva Finlandei, pct. 22) face ca justitiabilii să aibă încredere în funcționarea justiției (*Nideröst-Huber împotriva Elveției*, pct. 29; *Pellegrini împotriva Italiei*, pct. 45);
- Principiul „egalității armelor”: reprezintă un element al conceptului mai larg de proces echitabil și este strâns legat de principiul contradictorialității [*Regner împotriva Republicii Cehe (MC)*, pct. 146]. Egalitatea armelor implică obligația ca fiecareia dintre părți să i se ofere o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cauza – inclusiv probele – în condiții care să nu o plaseze într-o situație de net dezavantaj față de partea adversă [*Regner împotriva Republicii Cehe (MC)*, pct. 146; *Dombo Beheer B.V. împotriva Țărilor de Jos*, pct. 33]. Lipsa de asistență juridică i-a privat pe justitiabili de posibilitatea de a-și apăra cauza în mod eficient în fața instanței ... (*Steel și Morris împotriva Regatului Unit*, pct. 72);
- Admisibilitatea probelor și aprecierea acestora sunt în primul rând de competența dreptului intern și a instanțelor naționale [*Moreira de Azevedo împotriva Portugaliei*, pct. 83-84; *García Ruiz împotriva Spaniei (MC)*, pct. 28]. Cu toate acestea, conform Convenției, caracterul echitabil al procedurii este evaluat în lumina întregii proceduri, în special a modului în care au fost colectate probele [*Elsholz împotriva Germaniei (MC)*, pct. 66]. Trebuie așadar să se asigure că mijloacele de probă au fost prezentate astfel încât să garanteze un proces echitabil (*Blücher împotriva Republicii Cehe*, pct. 65). Instanța națională trebuie să efectueze o examinare efectivă a probelor propuse de părți (*Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos*, pct. 59);
- Justitiabilul are, în principiu, dreptul la o ședință publică în cazul în care nu se aplică posibile excepții prevăzute de teza a doua de la art. 6 § 1. Pentru a stabili dacă un proces îndeplinește cerința privind publicitatea, trebuie avută în vedere procedura în ansamblul său (*Axen împotriva Germaniei*, pct. 28). Dreptul oricărei persoane de a-i fi ascultată cauza în mod public în sensul art. 6 § 1 implică dreptul la o ședință cel puțin în fața unei instante (*Fischer împotriva Austriei*, pct. 44; *Salomonsson împotriva Suediei*, pct. 36).

Inter alia,

în Nota informativă la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală s-a prevăzut:

- ... modificările de la art. 313 alin. (4) nu mai impun obligația procurorului de a fi prezent la examinarea plângerii de către judecătorul de instrucție. Or, procurorul adoptă ordonanțe motivate, iar argumentele din conținutul acestora, însoțite de materialele corespunzătoare, sunt suficiente judecătorului de instrucție pentru a adopta o soluție procesuală. Totuși, chiar dacă procurorul nu se va prezenta în ședința de judecată fixată, se impune ca acesta

să prezinte instanței materialele corespunzătoare cu cel puțin o zi înainte de data ședinței de judecată fixate.

- În cazurile în care procurorul va considera absolut necesară prezența sa, se va prezenta în ședință și va oferi explicații suplimentare. Astfel, prin această modificare se urmărește ca neprezentarea procurorului să nu împiedice examinarea plângerii.

Astfel,

autorii modificării alineatului (4) din art. 313 Cod de procedură penală **NU au prevăzut, nu au solicitat ca plângerile să fie examinate de judecătorul de instrucție ÎN LIPSA petiționarilor**

La pct. 88 din proiectul Hotărârii de Guvern privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală ...), s-a prevăzut:

88. Articolul 313:

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

- „(4) Plângerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, cu citarea procurorului, persoanei care a depus plângerea, precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii. Neprezentarea procurorului, persoanei care a depus plângerea și/sau a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii nu împiedică examinarea acesteia. Cu cel puțin o zi înainte de data ședinței de judecată, procurorul este obligat să prezinte în instanță materialele corespunzătoare. În cadrul examinării plângerii depun declarații procurorul, persoana care a depus plângerea și persoanele ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii.”

Așadar,

observăm că proiectul de hotărâre a guvernului NU conține sintagma ”fără prezența părților”, fapt ce constituie o ÎNCĂLCARE, din partea legislativului, a procedurii modalității de adoptare a legilor care reies din Legea Nr. 100 din 22-12-2017 cu privire la actele normative ce prevede clar și expres:

- (1) Proiectul unui act normativ se elaborează în câteva etape consecutive, după cum urmează: ... e) consultarea publică, avizarea proiectului actului normativ de către autoritățile a căror competență are tangență directă sau indirectă cu obiectul de reglementare a proiectului actului normativ, efectuarea expertizelor, inclusiv expertiza anticorupție, expertiza juridică și, după caz, expertiza de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene și expertiza grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător (art. 21 alin. (1) lit. e));
- (2) La fundamentarea, elaborarea, avizarea, consultarea și aprobarea documentelor de politici se aplică regulile și cerințele înaintate față de actele normative (art. 24 alin. (2));
- (1) În baza propunerilor inițiale, a studiului de cercetare și a altor materiale, precum și după consultarea părților interesate, se întocmește versiunea inițială a proiectului actului normativ (art. 29 alin. (1));
- (1) Concomitent cu elaborarea proiectului actului normativ se întocmește nota informativă la proiect, conform modelului indicat în anexa nr. 1, care va cuprinde cel puțin următoarele compartimente: ... g) avizarea și consultarea publică a proiectului; ... (art. 30 alin. (1) lit. g));
- (1) Proiectul actului normativ, însoțit de nota informativă, se transmite spre avizare autorităților publice responsabile de implementarea prevederilor conținute în proiect, instituțiilor interesate, precum și reprezentanților societății civile, care întocmesc și prezintă autorului proiectului avizele la proiect. (2) Proiectele actelor normative care țin de domeniile de competență ale Procuraturii Generale, Comisiei Electorale Centrale, Băncii Naționale a Moldovei, Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, precum și ale altor autorități publice autonome, se transmit obligatoriu spre avizarea acestora. ... (7) Dacă, în urma avizării și consultării publice, proiectul actului normativ a fost completat cu aspecte și concepte noi sau dacă mai mult de 30% din textul

proiectului actului normativ a fost modificat, acesta trebuie remis repetat spre avizare și consultare publică. (art. 32 alin. (1), (2), (7));

- (1) Autorul proiectului studiază obiectiile și propunerile prezentate în cadrul avizării și al expertizelor, recomandările recepționate în urma consultării publice și, după caz, obiectiile și propunerile expertizei de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene și decide asupra acceptării sau respingerii motivate a acestora (art. 39 alin. (1));
- Proiectul actului normativ este prezentat autorității publice cu competență de adoptare, aprobare sau emitere împreună cu dosarul de însoțire, care conține: a) nota informativă; b) după caz, raportul de analiză ex ante sau analiza impactului de reglementare; c) avizele și recomandările, în original, recepționate în cadrul avizării și consultărilor publice; d) rapoartele de expertiză, în original; e) sinteza obiectiilor și propunerilor autorităților publice și sinteza recomandărilor reprezentanților societății civile, dacă există, indicându-se acceptarea sau argumentarea respingerii propunerilor, obiectiilor și recomandărilor; f) declarația de compatibilitate a Centrului de Armonizare a Legislației, precum și tabelul de concordanță actualizat, pentru proiectele marcate cu sigla „UE”; g) tabelul comparativ, în care să fie reflectate reglementările în vigoare și modificările propuse, pentru proiectele care conțin modificări la actele normative în vigoare; h) alte materiale, după caz, în baza cărora a fost elaborat proiectul de act normativ (art. 40),

prin normele legale citate

DEMONSTRĂM:

- Legislativul NU a ținut cont de prevederile legale stabilite în Legea Nr. 100/2017.

Principiul respectării legilor vizează, în primul rând, **calitatea actelor normative**, astfel că orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții privind **claritatea, precizia și previzibilitatea**.

Obligativitatea respectării legilor implică și o obligatie pozitivă a legiuitorului, de a reglementa prin texte clare și precise, claritatea legii fiind apreciată în lumina experienței juridice normale. Aceste cerințe calitative ale legii au fost reliefate de cele mai multe ori în bogata jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului, ele fiind preluate și în jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova.

Cerința previzibilității presupune ca norma juridică să fie enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite cetățeanului să își controleze conduita, să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, față de circumstanțele speței, consecințele care ar putea rezulta dintr-o anumită faptă, chiar dacă trebuie să apeleze la consiliere de specialitate în materie. Însemnătatea noțiunii de previzibilitate depinde în mare măsură de contextul normei despre care este vorba, de domeniul pe care îl acoperă, precum și de numărul și calitatea destinatarilor săi.

În ceea ce privește accesibilitatea legii, Curtea Europeană constată că, din punct de vedere formal, aceasta are în vedere aducerea la cunoștința publică a actelor normative de rang infra constituțional și intrarea în vigoare a acestora. Însă, pentru a fi îndeplinită cerința de accesibilitate a legii, nu este suficient ca o lege să fie adusă la cunoștință publică, ci este necesar ca între actele normative care reglementează un anumit domeniu să existe atât o conexiune logică pentru a da posibilitatea destinatarilor acestora să determine conținutul domeniului reglementat, cât și o corespondență sub aspectul forței lor juridice. Nu este așadar admisă o reglementare dispartă a domeniului sau care să rezulte din coroborarea unor acte normative cu forță juridică diferită.

Realizarea regulii legate de accesibilitate e condiționată de mai mulți factori precum: alegerea formei exterioare a reglementării, alegerea modalității de reglementare, care se referă la opțiunea legiuitorului în legătură cu un anumit mod de impunere a conduitei prescrise subiecților de drept și utilizarea procedeeleor de stabilire a unor noțiuni sintetice, într-un limbaj adecvat, printr-un instrument logic potrivit construcției normative.

În jurisprudența CtEDO, principiul securității juridice este consacrat în mod explicit în legătură cu unul dintre drepturile fundamentale reglementate de Convenție, respectiv dreptul la un proces echitabil. În numeroase cauze această instanță a statuat că unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care impune, printre altele, ca soluția dată în mod definitiv de către tribunale unui litigiu să nu fie repusă în discuție.

Deși normele de tehnică legislativă nu au valoare constituțională, Curtea Constituțională a constatat că prin reglementarea acestora au fost impuse o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul, forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concurează la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea, precizia, previzibilitatea și predictibilitatea necesară, pe care un text de act normativ trebuie să le îndeplinească.

Curtea Constituțională a constatat că autoritatea legiuitoare, Parlamentul sau Guvernul, după caz, are obligația de a edicta norme care să respecte trăsăturile mai sus arătate. Referitor la aceste cerințe, Curtea Europeană a Drepturilor Omului s-a pronunțat în mod constant, statuând că o normă este previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane - *care, la nevoie, poate apela la consultanța de specialitate* - să își corecteze conduita (*Hotărârea din 29 martie 2000, pronunțată în Cauza Rotaru împotriva României, Hotărârea din 23 septembrie 1998, pronunțată în Cauza Petra împotriva României*), iar cetățeanul trebuie să dispună de informații suficiente asupra normelor juridice aplicabile într-un caz dat și să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-un act determinat. Pe scurt, legea trebuie să fie, în același timp, accesibilă și previzibilă (*Hotărârea din 26 aprilie 1979, pronunțată în Cauza Sunday Times împotriva Regatului Unit*).

Există însă și o altă semnificație a noțiunii de accesibilitate, asociată exigentei previzibilității legii, și anume aceea care privește modul de receptare a conținutului actelor normative de către corpul social, în sensul de înțelegere a acestora. Norma juridică trebuie să fie clară, inteligibilă, întrucât cei cărora li se adresează trebuie nu doar să fie informați în avans asupra consecințelor actelor și faptelor lor, ci să și înțeleagă consecințele legale ale acestora. În caz contrar, principiul nemo censetur ignorare legem nu ar mai putea fi aplicat, ceea ce ar avea grave consecințe asupra securității raporturilor sociale, a existenței societății în general.

În bogata sa jurisprudență, CtEDO a subliniat importanța asigurării accesibilității și previzibilității legii, instituind și o serie de repere pe care legiuitorul național trebuie să le aibă în vedere pentru asigurarea acestor exigențe. Astfel, în cauze precum *Sunday Times c. Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord* (1979), *Rekvenyi c. Ungariei* (1999), *Rotaru c. României* (2000), *Damman c. Elveției* (2005), Curtea a subliniat că „*nu poate fi considerată «lege» decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului să-și regleze conduita. Individul trebuie să fie în măsură să prevadă consecințele ce pot decurge dintr-un act determinat*”; „*o normă este previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane să își corecteze conduita*”; „*în special, o normă este previzibilă atunci când oferă o anume garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice*”. Sub acest aspect, principiul securității juridice se corelează cu un alt principiu, dezvoltat în dreptul comunitar (a Uniunii Europene) – principiul încrederii legitime.

Așadar, principiul securității juridice presupune ca dreptul să fie previzibil și ca soluțiile juridice să rămână relativ stabile. Cerința previzibilității normelor de drept a fost ridicată chiar la rangul de principiu (principiul previzibilității sau al predictibilității normelor juridice). Respectarea acestui principiu conferă coerență sistemului normativ, fiind de natură să asigure o lină și amiabilă

relaționare între autorități și cetățeni, pentru ca aceștia din urmă să nu fie surprinși de acte normative inopinate (deci abuzive), care să le prejudicieze interesele.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

A declara **neconstituțională** sintagma:

- ”fără prezența părților”,

din articolul 313 alineatul (4) Cod de procedură penală.

pe motivul că ea contravine prevederilor legale stabilite în Constituție, ca

ÎN FINAL,

persoanele, care au înaintat plângere către judecătorul de instrucție:

- bănuît, învinuit, apărător, partea vătămată, alți participanți la proces sau alte persoane ale căror drepturi și interese legitime au fost încălcate de către organului de urmărire penală,

care contestă

- **acțiunile**, or **actele ilegal emise** de organul de urmărire penală,

sau

- **acțiunile, actele organelor** care exercită activitate specială de investigații,

fie în cazul când

- **persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plângerii** sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plângerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege,

să SE BUCURE pe deplin, REAL și EFECTIV de drepturile și libertățile fundamentale, garantate prin Constituție, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, care și urmează a fi aplicate/realizate în practică, în **REALITATE**, și nu doar **teoretizate, discutate în abstract și neargumentat**.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Nu avem

VII - LISTA DOCUMENTELOR

Dosarul respectiv, urmează a fi prezentat de către instanța de judecată.

VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul: Satul Mihailovca, raionul Cimișlia MD – 4125

Data: ”09” noiembrie 2023

NEGURĂ Ion

(Semnătura autorului sesizării)

NEGURĂ Nadejda

(Semnătura autorului sesizării)

ÎNCHEIERE

15 noiembrie 2023

mun. Ceadâr-Lunga

Judecătoria Comrat, sediul Ceadâr-Lunga

Instanța de judecată în componență:

Președintele ședinței, judecător
grefierul

MUNTEAN Vitalie

CHESEA Natalia

examinând în ședință închisă, cererea Nadejdei Negură privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a alin.(4) al art.313 CPP în cadrul examinării plângerii petiționarei Negură Nadejda depusă în ordinea prevăzută de art.313 CPP, împotriva ordonanței procurorului-șef al Procuraturii raionului Cimișlia Ruslan Caraivan din 30 martie 2023, prin care s-a dispus respingerea plângerii cet. Negură Nadejda împotriva ordonanței de refuz în pornirea urmăririi penale emisă de adjunctul interimar procurorului — șef al Procuraturii raionului Cimișlia, Valerian Botezatu din 26.01.2023, -

A CONSTATAT:

În adresa Judecătoriei Cimișlia, la 18 aprilie 2023 Negură Nadejda a înaintat judecătorului de instrucție plângere împotriva ordonanței procurorului-șef al Procuraturii raionului Cimișlia Ruslan Caraivan din 30 martie 2023, prin care s-a dispus respingerea plângerii cet. Negură Nadejda împotriva ordonanței de refuz în pornirea urmăririi penale emisă de adjunctul interimar procurorului — șef al Procuraturii raionului Cimișlia, Valerian Botezatu din 26.01.2023, care prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor prezenta cauză i-a fost repartizată în mod automat-aleatoriu judecătorului Judecătoria Comrat, sediul Ceadâr-Lunga MUNTEAN Vitalie pe data de 13.06.2023.

La 10 noiembrie 2023, Negură Nadejda a înaintat o cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a unor prevederi din art. 313 alin. (4) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova (în redacția LP245 din 31.07.23, MO325-327/22.08.23 art.579; în vigoare 22.08.23);

Solicită petiționara să fie sesizată Curtea Constituțională a Republicii Moldova privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și verificarea constituționalității sintagmei „fără prezența părților” din alin. (4) al art. 313 din Cod de procedură penală.

Studiind temeiurile de fapt și de drept invocate în cerere și raportându-le, per ansamblu, condițiilor speței, instanța de judecată ajunge la concluzia de a admite cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în cadrul examinării cauzei, reieșind din considerentele ce urmează.

În conformitate cu pct. 82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit. a) din

Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la pct. 82.

Totodată, instanța remarcă că, în conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Urmare a celor invocate, instanța constată ca fiind întemeiată cererea menționată a Nadejdei Negură privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a unor prevederi ale art. 313 Cod de procedură penală.

Totodată, instanța de judecată consideră necesar a dispune suspendarea examinării plângerii petiționarei, până la exercitarea, de către Curtea Constituțională, a controlului constituționalității prevederilor normei indicate deoarece rezultatele ce urmează a fi obținute urmează să determine modalitatea de examinare în continuare a plângerii menționate.

În temeiul celor expuse și în conformitate cu prevederile art. art. 7,41 Cod de procedură penală, art. 135 din Constituția Republicii Moldova, în acord cu Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, instanța de judecată –

DISPUNE:

Admite cererea Nadejdei Negură privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin. (4) al art. 313 Cod de procedură penală.

Expediază Curții Constituționale prezenta încheiere și sesizarea menționată.

Se suspendă examinarea plângerii petiționarei Nadejdei Negură depusă în ordinea prevăzută de art.313 CPP, împotriva ordonanței procurorului-șef al Procuraturii raionului Cimișlia Ruslan Caraivan din 30 martie 2023, prin care s-a dispus respingerea plângerii cet. Negură Nadejda împotriva ordonanței de refuz în pornirea urmăririi penale emisă de adjunctul interimar procurorului – șef al Procuraturii raionului Cimișlia, Valerian Botezatu din 26.01.2023 până la data în care instanța va fi informată privitor la rezultatul examinării cererii menționate privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin. (4) al art. 313 Cod de procedură penală.

Încheierea separat nu este susceptibilă căilor de atac, însă poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Președintele ședinței,

Judecător

Copia corespunde originalului

Judecătorul

MUNTEAN Vitalie

MUNTEAN Vitalie